

THE BULLYING OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS: THEORETICAL RELATIONS OF GENERAL STRAIN THEORY AND SELF-CONTROL THEORY

Natthapon SOKANTAT¹, Sunee KANYAJIT¹, Suppakorn POONYARITH¹ and Patcharapan NAKPONG²

1 Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Thailand; piingpong16@gmail.com (N. S.); kanyajit@hotmail.com (S. K.); suppakorn2519@gmail.com (S. P.)

2 School of Law and Politics, Suan Dusit University, Thailand; patcharapan.n@gmail.com

Handling Editor:

Associate Professor Dr.Sukanya BURANADECHACHAI Bangkok Thonburi University, Thailand

Reviewers:

1) Assistant Professor Police Colonel Dr.Siporn KOWIT	Royal Police Cadet Academy, Thailand
2) Assistant Professor Dr.Apasiri SUWANNANON	Suan Dusit University, Thailand
3) Assistant Professor Dr.Wanwipa MUANGTHAM	STOU, Thailand

Abstract

This study aims to examine the relation among bullying in secondary school student, the General Strain theory, and the Self-control theory. From literature review, bullying is categorized into four subjects such physical, verbal, social and cyber bullying. The General Strain Theory is classified into three areas as failure to achieve positively valued goals, presentation of negative stimuli, removal of positive valued stimuli, and self-control theory. This survey is a quantitative study with 400 participants. It found that cyberbullying presented positive correlation with negative stimuli, which if a factor has a high volume and another factor will completely increase. The relation is the same direction. There was not statistically significant relation between bullying and self-control at the 0.05 level.

Keywords: Bullying, Secondary School Student, General Strain Theory, Self-control Theory

Citation Information: Sokantat, N., Kanyajit, S., Poonyarith, S., & Nakpong, P. (2022). The Bullying of Junior High School Students: Theoretical Relations of General Strain Theory and Self-control Theory. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 11(2), 273-284. <https://doi.org/10.14456/jirgs.2022.29>

การรังแกกันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: ความสัมพันธ์เชิง ทฤษฎีความกดดันทั่วไปและทฤษฎีการควบคุมตนเอง

ณัฐภรณ์ โสภณทัต¹, สุณีย์ กัลยะจิตร¹, ศุภกร ปุญญฤทธิ์¹ และ พัชราพรรณ นาคพงษ์²

1 คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล; piingpong16@gmail.com (ณัฐภรณ์);

kanyajit@hotmail.com (สุณีย์); suppakorn2519@gmail.com (ศุภกร)

2 โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต; patcharapan.n@gmail.com

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.ศิพร โกวิท

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรังแกกันกับทฤษฎีความกดดันทั่วไปและทฤษฎีการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากการทบทวนวรรณกรรมการศึกษาในครั้งนี้จะแบ่งประเภทของการรังแกกันออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การรังแกทางร่างกาย วาจา สังคม และไซเบอร์ ส่วนทฤษฎีความกดดันทั่วไปจะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความกดดันที่เกิดจากความผิดหวัง ความกดดันที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางลบ ความกดดันที่เกิดจากการถอนแรงกระตุ้นทางบวก และทฤษฎีการควบคุมตนเอง โดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเชิงปริมาณจำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งผลการศึกษา พบว่า การรังแกกันทางด้านไซเบอร์มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับความกดดันที่มาจากแรงกระตุ้นทางลบ หากปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งมีปริมาณสูง ปัจจัยอีกด้านก็จะสูงขึ้นตาม โดยมีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และในส่วนของ การรังแกกันกับการควบคุมตนเองนั้นไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การรังแก, นักเรียนมัธยม, ความกดดันทั่วไป, ควบคุมตนเอง

ข้อมูลการอ้างอิง: ณัฐภรณ์ โสภณทัต, สุณีย์ กัลยะจิตร, ศุภกร ปุญญฤทธิ์ และ พัชราพรรณ นาคพงษ์. (2565).

การรังแกกันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีความกดดันทั่วไปและทฤษฎีการควบคุมตนเอง. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 11(2), 273-284. <https://doi.org/10.14456/jirgs.2022.29>

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

บทนำ

การรังแกกันในโรงเรียนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมายาวนาน ไม่ใช่ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีมุมมองต่อการรังแกที่แตกต่างออกไปคือประการแรกเป็นการที่มองว่าการรังแกกันเป็นเรื่องธรรมดา (ธานี ชัยวัฒน์ และคณะ, 2561) การรังแกกันเป็นพฤติกรรมที่เป็นการซ้ำเติมทางจิตใจ หรือ การกระทำที่ก้าวร้าวทางกาย ซึ่งทำให้เกิดความอับอาย ความเจ็บปวด หรือความรู้สึกไม่สบายแก่ผู้อื่น (Kalliotus, 2000) อาจมีได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่ทำทางวาจา ทางกาย (Sullivan, 2000) หรือเป็นการรังแกทางสังคม และรูปแบบการรังแกรูปแบบใหม่ที่เรียกว่าการรังแกทางไซเบอร์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของการใช้อำนาจในทางที่ผิด อาจจงใจหรือไม่เจตนา และกระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ (Sullivan, 2000) การกลั่นแกล้งเกิดขึ้นในทุกวัย แต่การวิจัยระบุว่าพบได้บ่อยที่สุดในวัยเด็กตอนปลายจนถึงวัยรุ่นตอนกลาง สิ่งนี้อาจอธิบายได้ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าผู้เรียนในวัยนี้อยู่ในช่วงของการพัฒนาทางสังคม ซึ่งกำลังพยายามปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้าง (Carney & Merrell, 2001) การรังแกในเยาวชนมักเป็นปัญหาที่ถูกมองข้าม เนื่องจากสังคมมองว่าเป็นเรื่องปกติที่จะมีการกลั่นแกล้งกันบ้างตามช่วงวัย ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นมุมมองที่ไม่ถูกต้องนัก ผลกระทบของการรังแกกันนั้นมีความรุนแรงและอาจจะกินระยะเวลายาวนาน (มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, 2558) การรังแกจึงไม่ใช่แค่เรื่องการกลั่นแกล้งกันเท่านั้น แต่เป็นปัญหาจริงจังที่เยาวชนต่างมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อ ผู้กระทำ ผู้อยู่ในเหตุการณ์หรือเป็นผู้สนับสนุน (National Center for Injury Prevention and Control, 2017) ซึ่งช่วงวัยนี้เป็นช่วงวัยที่มีความเปราะบางต่อความเครียด ความกดดัน การปรับตัว อาจขาดวุฒิภาวะในการจัดการกับปัญหาชีวิตอย่างเหมาะสม (ปองกมล สุรัตน์, 2561) ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงทำการศึกษาไปที่ความกดดันที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งทฤษฎีความกดดันทั่วไปอันเกิดจากปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการไม่ได้รับสิ่งที่คาดหวัง การประสบเหตุการณ์ร้ายแรง การสูญเสียสิ่งมีค่า ย่อมส่งผลให้เกิดความกดดัน ซึ่งแรงกดดันนี้จะเกิดขึ้นมาแล้วส่งผลให้เกิดความเครียด ความโกรธ แรงบีบคั้น ความเกลียด หากเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่ไม่สามารถจัดการกับความกดดันที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่มีพลังอำนาจในการที่จะสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเอง ประกอบกับวัยนี้เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ร่วมด้วยย่อมจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่อาจจะเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกคนอื่นได้

การทบทวนวรรณกรรม

การรังแกกัน

สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ (2561) ได้กล่าวถึง การรังแกกัน (Bullying) ตามนิยามสากล มีลักษณะดังนี้

- 1) เป็นพฤติกรรมที่ทำร้ายคนอื่น การรังแกเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลให้ผู้โดนกระทำเกิดความเจ็บปวดต่อร่างกาย เกิดผลกระทบทางจิตใจ ทุกข์ มีความรู้สึกกลัว ส่งผลต่อการปรับตัว การเข้าสังคม การเรียน ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในโรงเรียน ซึ่งพฤติกรรมการรังแกกันนี้อาจจะเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้
- 2) ผู้รังแกมีอำนาจมากกว่าผู้ถูกรังแก พื้นฐานของผู้รังแกมักมีอำนาจบางอย่างที่เหนือกว่าผู้ถูกรังแก เช่น แข็งแรงกว่า อายุมากกว่า รูปร่างใหญ่กว่า มีกลุ่มเพื่อนมากกว่าฐานะดีกว่า ฐานะทางสังคมสูงกว่า หรือมีความแตกต่าง ทางศาสนา เชื้อชาติ เพศ เด็กที่มักพบเป็นเป้าหมายของการถูกรังแกคือ เด็กเพศหลากหลาย เด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเด็กที่มี รูปลักษณ์แตกต่างจากเพื่อนคนอื่น

การรังแก ทั้งทางกาย วาจา สื่อสังคมออนไลน์ และช่องทางอื่นๆ การรังแกอาจเป็นลักษณะการใช้พฤติกรรมก้าวร้าวที่ผู้รังแกตั้งใจทำร้ายให้อีกฝ่ายเจ็บปวด หรืออาจดูเหมือนไม่ได้ใช้ความก้าวร้าว เช่น การนินทาว่าร้าย ปลอ่ย ข่าวดลือ ไม่รับเข้ากลุ่มทำงาน ยุให้เพื่อนมองไม่ดี รวมไปถึงพฤติกรรมรังแกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การโพสต์ข้อความหรือภาพล้อเลียน

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

กรมสุขภาพจิต (2562) ได้กล่าวถึงการรังแกในโรงเรียน โดยได้แบ่งประเภทของการกลั่นแกล้งกันไว้ ดังนี้ 1) ทางร่างกาย เช่น การชกต่อย การผลัก การตบตี 2) ทางสังคมหรือด้านอารมณ์ เช่น กดดัน ยั่วเย้า ให้เพื่อนๆ แยกแยะออกจากกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวดหรือเสียใจ 3) ทางวาจา ทางคำพูด เช่น เยาะเย้ย ดูถูก เสียสติ นินทา โกหก บิดเบือน เพื่อให้เกิดความเจ็บปวด 4) การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying) ด้วยวิธีการโพสต์ข้อความโจมตี หลอกลวง ทำร้าย คุณภาพทางเพศด้วยถ้อยหยาบคาย เป็นเท็จ เพื่อให้อีกฝ่ายอับอาย เจ็บปวดและเสียใจ

ทฤษฎีความกดดันทั่วไป

ทฤษฎีความกดดันทั่วไป (General Strain Theory) ของ Agnew ได้กล่าวถึงประเภทของความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งที่ส่งผลให้เกิดการกระทำความผิดในเด็กและเยาวชน และแรงจูงใจก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

ทฤษฎีความกดดันทั่วไปของ Agnew นั้นได้กล่าวถึงความกดดันของบุคคลตั้งแต่ระดับรายบุคคลเพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุของการตกอยู่ในสภาวะความกดดันอย่างไรจึงมีความเครียดถึงขั้นลงมือประกอบอาชญากรรม โดย Agnew ได้เสนอต้นเหตุของความกดดันไว้หลายประการ ดังนี้

1) ความกดดันที่เกิดจากความผิดหวัง (Failure to achieve positively valued goals) การไม่บรรลุวัตถุประสงค์และความสำเร็จที่ไม่ต่อเนื่องกันจึงส่งผลให้ตนเองรู้สึกด้อยกว่าผู้อื่น ซึ่ง Agnew ตั้งข้อสังเกตว่าสมาชิกของสังคมพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายต่างๆ ในช่วงชีวิตของพวกเขา ซึ่งจะกลายเป็นสาเหตุสำคัญของความเครียด เมื่อบุคคลที่ขาดหรือพลาดความสำเร็จพยายามที่จะได้รับโดยใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย

2) ความกดดันที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางลบ (Presentation of negative stimuli) การประสบเหตุการณ์เลวร้ายในชีวิต เช่น ผู้ที่ถูกทอดทิ้ง ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ผู้ที่เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ ครอบครัวแตกแยก หรือถูกรังแกในโรงเรียนมักจะแสดงออกหรือระบายความโกรธซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ อาจทำให้บุคคลอารมณ์เสียหรือโกรธ และจะส่งผลให้พวกเขาก่ออาชญากรรมเพื่อระบายอารมณ์ดังกล่าว การศึกษาพบว่ายังมีเหตุการณ์เชิงลบเกิดขึ้นในชีวิตของคนเราจะเพิ่มโอกาสในการเกิดอาชญากรรมได้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันเกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมเด็กและขาดความสนใจ การลงโทษทางร่างกายและอารมณ์โดยผู้ปกครอง เป็นต้น

การประสบกับอารมณ์เชิงลบนั้นสามารถจะนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน บุคคลจะพยายามหลบหนีจากสถานการณ์เพื่อหลีกเลี่ยงหรือหยุดความเครียดเพื่อค้นหาสาเหตุของสิ่งเร้าทางลบหรือเพื่อรับมือกับสิ่งเร้าทางลบผ่านการใช้แอลกอฮอล์ ยาเสพติด หรือแม้กระทั่งการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

3) ความกดดันที่เกิดจากการถอนแรงกระตุ้นทางบวก (Removal of Positive Valued Stimuli) ความเครียดอาจเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่มีค่าหรือมีค่าถูกพรากไป สูญเสียสิ่งที่มีคุณค่าบางอย่างทั้งในความเป็นจริงและตามความคาดหวัง เมื่อประสบกับอารมณ์ด้านลบ เช่น ความโกรธ หรือความซึมเศร้าก็สามารถนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ เช่น การถูกไล่ออกจากงาน ถูกถอดถอนจากทีมกีฬาโรงเรียน ถูกตัดขาดจากครอบครัว การสูญเสียคนรักด้วยเหตุนี้ส่งผลให้บุคคลพยายามหาสิ่งทดแทน พยายามหยุดยั้ง การถอนสิ่งเร้าที่ส่งผลกระทบ ทางลบ หรือบางครั้งอาจจะหาทางแก้แค้นกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูญเสียที่ตนได้รับ (ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี, 2554)

จากทฤษฎีความกดดันทั่วไปจะเห็นได้ว่าเมื่อเด็กและเยาวชนมีความกดดันอันเกิดจากปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการไม่ได้รับสิ่งที่คาดหวัง การประสบเหตุการณ์ร้ายแรง การสูญเสียสิ่งที่มีค่า ย่อมส่งผลให้เกิดความกดดัน ซึ่งแรงกดดันนี้จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งส่งผลให้เกิดความเครียด ความโกรธ แรงบีบคั้น ความเกลียด หากเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่ไม่สามารถจัดการกับความกดดันที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ประกอบกับวัยนี้เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ร่วมด้วยย่อมจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่อาจจะจะเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกคนอื่นได้

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

ทฤษฎีการควบคุมตนเอง

ทฤษฎีการควบคุมตนเอง (Self-Control Theory) นี้ Gottfredson และ Hirschi (1990) ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของสถาบันครอบครัวในการสร้างพลังอำนาจในการควบคุมพฤติกรรมของคนเราโดยตรง (Direct Control) พลังอำนาจในการควบคุมนั้นเกิดขึ้นจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ (Child Rearing or Monitoring) โดยตรง โดยเฉพาะการอบรมบ่มนิสัย (Socialized Child) การดูแลเอาใจใส่ (Supervision) และการลงโทษ (Punishment) เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างพลังอำนาจโดยตรง

พลังอำนาจในการควบคุมดังกล่าวนี้สามารถที่จะมองได้จากความสามารถที่จะระงับยับยั้งหรือหักห้ามใจ (Self-Restrain) มิให้แสดงอาการออกมา (Sign) ทางบุคลิกภาพ (Siegel, 2000) เช่น อาการแบบหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) แบบชอบเสี่ยง (Risk-Taking) แบบมองการณ์ใกล้ (Shortsighted) แบบชอบใช้กำลังกายมากกว่ากำลังใจ (Physical) แบบเอาตนเองเป็นที่ตั้ง (Self-Centered) และแบบเจ้าอารมณ์ (Temper or Volatile Temper) หากอาการเหล่านี้แสดงออกมามากก็แสดงว่าการควบคุมตนเองนั้นไม่ดี หรือมีการควบคุมตนเองต่ำ (Low Self-Control) นั่นเอง Gottfredson และ Hirschi (1990) เห็นว่าพฤติกรรมกระทำผิด (Criminality) และการกระทำผิด (Crime) มีความแตกต่างกัน พฤติกรรมกระทำผิดเป็นเรื่องของแนวโน้มในการกระทำผิด (Propensity) ส่วนการกระทำผิดนั้นเป็นเหตุการณ์ในการกระทำผิด หรือการฝ่าฝืนกฎหมาย ที่เกิดขึ้นจริง (An Actual Event in Which A Law is Broken) ไม่ใช่แนวโน้มในการกระทำผิดที่กล่าวมาแล้ว (Cullen & Agnew, 2003)

แนวโน้มในการกระทำผิดนั้นจะมีความสัมพันธ์กับพลังอำนาจในการควบคุมอย่างแนบแน่นกล่าวคือ เมื่อคนเรามีการควบคุมตนเองต่ำ คนเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดสูง ในทางกลับกันเมื่อคนเหล่านี้มีการควบคุมตนเองสูงก็มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดต่ำ แนวโน้มในการกระทำผิดจึงสะท้อนให้เห็นถึงระดับการควบคุมตนเองของคนเราว่ามีมากหรือน้อยเพียงไร คนแต่ละคนจึงมีแนวโน้มในการกระทำผิดที่แตกต่างกันออกไป

Gottfredson และ Hirschi (1990) เห็นว่า แนวโน้มในการกระทำผิดมิได้ทำให้คนเรากระทำผิดโดยตรง แต่แนวโน้มในการกระทำผิดจะส่งผลต่อการกระทำผิดก็ต่อเมื่อโอกาสในการกระทำผิดเปิดให้หรือเอื้ออำนวยให้ แนวโน้มในการกระทำผิดนี้ Gottfredson และ Hirschi (1990) เห็นว่าสามารถที่จะดึงดูดคนเราตลอดไป ยากที่จะเปลี่ยนแปลง (Shelley, 2000; ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี, 2554)

การควบคุมตนเองจะสามารถทำได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับครอบครัว ว่ามีการดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะกระทำผิดได้ด้วย หากโอกาสเอื้ออำนวย แต่ถ้าคนเรามีพลังอำนาจในการควบคุมตนเองมากก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดต่ำ แต่ในทางตรงกันข้ามหากคนเรามีพลังในการควบคุมตนเองน้อยก็มีแนวโน้มสูงที่จะกระทำความผิด

จากทฤษฎีการควบคุมตนเองนั้นจะเห็นได้ว่าการควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิด เช่นเดียวกันในพฤติกรรมมารั้งแก่กันเฒ่าในเด็กและเยาวชน จะเห็นได้ว่าไม่ใช่เด็กและเยาวชนทุกคนที่มีพฤติกรรมมารั้งแก่ผู้อื่นถึงแม้จะมีเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีพฤติกรรมมารั้งแก่คนอื่นก็ตาม ซึ่งการควบคุมตนเองนั้นเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูที่ส่งผลพลังอำนาจในการควบคุมตนเองจากการอบรมสั่งสอนให้ลูกเป็นคนดีมีศีลธรรมจริยธรรม ไม่ละเมิดกฎหมาย คือเริ่มมีการควบคุมภายในเกิดขึ้นในทางตรงกันข้ามหากเด็กและเยาวชนมีความสามารถในการควบคุมตนเองได้ต่ำก็มักจะมีพฤติกรรมมารั้งแก่คนอื่น เนื่องจากการรังแกกันเป็นการแสดงออกซึ่งอำนาจหรือพลังที่มากกว่าอีกฝ่ายหากไม่สามารถควบคุมได้ก็มักจะมีพฤติกรรมมารั้งแก่ผู้อื่นออกมา

วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร คือ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแบ่งประชากรออกเป็นลำดับขั้นต่างๆ

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

โดยแบ่งตามพื้นที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน สำนักงานเขตมัธยมศึกษาซึ่งสามารถแบ่งพื้นที่เป็น 1) ภาคกลาง 2) ภาคเหนือ 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) ภาคตะวันออก 5) ภาคใต้ ทำการสุ่มประชากรจากโรงเรียนในแต่ละภาคด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการเลือกโรงเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการนักเรียนก้าวหน้ายุติการรังแกในโรงเรียนและโซเชียลมีเดียของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา) และมูลนิธิรักประเทศไทย จำนวนประชากรที่เป็นนักเรียนซึ่งได้ศึกษาในปีการศึกษา 2562 อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศไทยมีจำนวน 2,257,926 (21%) คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ซึ่งจะทำการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (สุรพล กาญจนะจินตรา, 2549) ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยจะทำการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามพื้นที่ที่ได้จัดแบ่งไว้ 5 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพื้นที่ 80 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งสถิติใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ตารางที่ 1) พบว่า ตัวแปรแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันเพียงบางด้าน และมีทั้งความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ตัวแปรทั้งสองตัวที่มีความสัมพันธ์ทางบวกคือมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน แต่หากตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทางลบคือมีทิศทางความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งขนาดความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวมีควรมีขนาดความสัมพันธ์ไม่เกิน 0.8 โดยความสัมพันธ์ของแต่ละด้านดังนี้

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	ความกดดัน (แรงกระตุ้นทางลบ)	ความกดดัน (ถอนแรงกระตุ้นทางบวก)	ความกดดัน (ความผิดหวัง)	การควบคุมตนเอง	การรังแก (ร่างกาย)	การรังแก (วาจา)	การรังแก (สังคม)	การรังแก (ไซเบอร์)
ความกดดัน (แรงกระตุ้นทางลบ)	1.00							
ความกดดัน (ถอนแรงกระตุ้นทางบวก)	0.13**	1.00						
ความกดดัน (ความผิดหวัง)	-0.14**	0.27**	1.00					
การควบคุมตนเอง	-0.59	0.04	0.35**	1.00				
การรังแก (ร่างกาย)	0.07	0.02	0.03	0.01	1.00			
การรังแก (วาจา)	-0.14**	-0.04	0.06	0.01	0.47**	1.00		
การรังแก (สังคม)	-0.69	-0.06	0.02	-0.01	0.45**	0.53**	1.00	
การรังแก (ไซเบอร์)	0.23**	0.09	-0.03	-0.01	0.12*	0.09	0.10*	1.00

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

ความกดดัน (แรงกระตุ้นทางลบ) มีความสัมพันธ์กับความกดดัน (ถอนแรงกระตุ้นทางบวก) ในทิศทางบวก มีขนาดความสัมพันธ์ 0.13 อยู่ในระดับน้อย และมีความสัมพันธ์กับการรังแก (ไซเบอร์) ในทิศทางบวก มีขนาดความสัมพันธ์ 0.23 อยู่ในระดับน้อย

ความกดดัน (แรงกระตุ้นทางลบ) มีความสัมพันธ์กับความกดดัน (ความผิดหวัง) และการรังแก (วาจา) ในทิศทางลบ มีขนาดความสัมพันธ์ 0.14 อยู่ในระดับน้อย อยู่ในระดับน้อย

ความกดดัน (ถอนแรงกระตุ้นทางบวก) มีความสัมพันธ์กับความกดดัน (ความผิดหวัง) ในทิศทางบวก มีขนาดความสัมพันธ์ 0.27 อยู่ในระดับน้อย

ความกดดัน (ความผิดหวัง) มีความสัมพันธ์กับการควบคุมตนเอง ในทิศทางบวก มีขนาดความสัมพันธ์ 0.35 อยู่ในระดับน้อย

การรังแก (ร่างกาย) มีความสัมพันธ์กับการรังแก (วาจา), การรังแก (สังคม) และการรังแก (ไซเบอร์) ตนเอง ในทิศทางบวก มีขนาดความสัมพันธ์ 0.47, 0.45 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และ 0.12 อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

การรังแก (วาจา) มีความสัมพันธ์กับการรังแก (สังคม) ในทิศทางบวก มีขนาดความสัมพันธ์ 0.53 อยู่ในระดับปานกลาง การรังแก (สังคม) มีความสัมพันธ์กับการรังแก (ไซเบอร์) ในทิศทางบวก มีขนาดความสัมพันธ์ 0.10 อยู่ในระดับน้อย

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่าความกดดันทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความกดดัน (แรงกระตุ้นทางลบ), ความกดดัน (ถอนแรงกระตุ้นทางบวก) และความกดดัน (ความผิดหวัง) รวมถึงการควบคุมตนเอง และการรังแกกันที่แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การรังแก (ร่างกาย) มีความสัมพันธ์กับการรังแก (วาจา), การรังแก (สังคม) และการรังแก (ไซเบอร์) นั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งในทิศทางเดียวกันและในทิศทางตรงกันข้าม โดยความกดดัน (แรงกระตุ้นทางลบ) มีความสัมพันธ์กับความกดดัน (ถอนแรงกระตุ้นทางบวก) และมีความสัมพันธ์กับการรังแก (ไซเบอร์) ในทิศทางบวกนั้น กล่าวคือการที่นักเรียนได้ประสบเหตุการณ์เลวร้ายในชีวิต เช่น การถูกรังแกจากเพื่อนคนอื่น ถูกกีดกันไม่ให้เข้ากลุ่ม ซึ่งอาจจะทำให้รู้สึกว่าคุณเองสูญเสียสิ่งมีค่า เช่น ถูกตัดขาดจากเพื่อนสนิท หรือจากที่เคยมีเพื่อนแต่พอถูกเพื่อนรังแกกลับแกล้งส่งผลให้ไม่มีเพื่อนคบในโรงเรียน อาจจะทำให้เกิดอารมณ์โกรธ เกิดแรงกดดันขึ้นมาโดยไม่รู้ตัว ซึ่งอาจจะทำให้นักเรียนไม่สามารถจัดการกับความกดดันที่เกิดขึ้นได้จนนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนหรืออาจจะนำไปสู่พฤติกรรมรังแกเพื่อนหรือคนอื่น ๆ เพื่อเป็นการทดแทนกับสิ่งที่ตนเองเคยประสบมา ซึ่งอาจจะไม่สามารถแสดงออกที่โรงเรียนได้ เพราะโดนกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนหรือโดนรังแก จึงไปแสดงออกหรือไปใช้พื้นที่ในโซเชียลของตนเองเพื่อเป็นการระบายหรือใช้พื้นที่ในโซเชียลเป็นการใช้อำนาจในการรังแกผู้อื่นเพื่อให้ความเจ็บปวดและรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจหรือพลังเหนือกว่าบ้าง (สกล วรเจริญศรี, 2559) ซึ่งการรังแกทางไซเบอร์นั้นเป็นประเภทหนึ่งของการรังแกที่เกิดขึ้นมาใหม่และกำลังเป็นประเด็นที่สำคัญในสังคม เนื่องจากในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทมากในการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้เข้ามาเป็นปัจจัยเสริมอีกหนึ่งอย่างส่งผลให้การรังแกกันไม่เพียงแต่เกิดขึ้นในโรงเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นในโลกไซเบอร์ ในแพลตฟอร์มต่างๆ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2561) แต่ความกดดัน (แรงกระตุ้นทางลบ) กลับมีความสัมพันธ์กับความกดดัน (ความผิดหวัง) และการรังแก (วาจา) ในทิศทางลบ กล่าวคือ การที่นักเรียนเคยประสบเหตุการณ์เลวร้ายในชีวิตนั้นอาจจะไม่ได้ส่งผลต่อความเครียดหรือความพยายามที่จะประสบความสำเร็จไปได้ ความปรารถนาที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม หรือความสามารถในการเรียน การแข่งขันต่างๆ ก็ยังไม่ได้ลดลงไป รวมทั้งเมื่อนักเรียนประสบกับเหตุการณ์ที่เป็นแรงกระตุ้นทางลบ เช่น การถูกเพื่อนรังแก ทั้งผ่านทางวาจา ทางสังคม ทางร่างกาย หรือทางไซเบอร์ แต่จากผลการศึกษากลับส่งผลในทิศทางลบกับการรังแกทางวาจา กล่าวคือ เมื่อนักเรียนถูกเพื่อนรังแกหรือประสบเหตุการณ์ที่เลวร้ายแต่กลับไม่ได้แสดงออกทางพฤติกรรมการรังแกทางวาจาต่อผู้อื่น อาจจะเนื่องจากนักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง ความเชื่อในอำนาจภายในตน ความตระหนักในตนเอง หมายความว่า

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

ว่า บุคคลมองตนเองในด้านบวก รู้สึกถึงการมีคุณค่าในตนเอง เข้าใจ และยอมรับตนเอง รวมทั้งยอมรับความเห็นของผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมา หรือสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมโรงเรียนได้ (กนกวรรณ สุภารามู, 2564)

ความกดดัน (ถอนแรงกระตุ้นทางบวก) มีความสัมพันธ์กับความกดดัน (ความผิดหวัง) ในทิศทางบวก ซึ่งความกดดันที่เกิดจากการถอนแรงกระตุ้นทางบวกนั้นเป็นความเครียดที่เกิดขึ้นจากการที่เกิดเหตุการณ์ถูกพาดพิงหรือสูญเสียสิ่งมีค่าบางอย่างไปซึ่งเป็นไปได้ทั้งในความจริงและในความคาดหวัง ส่งผลให้เกิดอารมณ์ทางลบ ทั้งความโกรธ ซึมเศร้า เกิดความเครียดและความกดดันซึ่งนักเรียนอาจจะไม่สามารถจัดการได้ เช่น การถูกเพื่อนรังแกตัดจากกลุ่ม ถูกถอดออกจากทีมกีฬาโรงเรียน สูญเสียเพื่อนที่สนิทไปจากการถูกรังแกหรือกีดกันทางสังคม ในบางครั้งอาจจะส่งผลให้นักเรียนพยายามหาสิ่งทดแทน พยายามหยุดยั้ง ถอดถอนสิ่งเร้าที่ส่งผลกระทบต่อทางลบ หรือบางครั้งอาจจะหาทางแก้แค้นหรือทำพฤติกรรมแบบเดียวกับที่ตนเองเคยโดนรังแกมา เมื่อไม่สามารถบรรลุเป้าหมายหรือความคาดหวังของตนเองได้จึงนำไปสู่ความเครียด ความกดดันหากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ด้วยวิธีปกติ ก็จะนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ เช่น เมื่อโดนเพื่อนรังแกหรือกีดกันการเข้าสังคมในโรงเรียนเกิดความเครียดที่ไม่สามารถจัดการกับปัญหานี้ได้ จึงใช้พื้นที่ของตนเองในโซเชียลมีเดียไปรังแกผู้อื่น หรือนำความเครียด ความกดดันไปปฏิบัติต่อผู้อื่นเช่นกัน เพื่อต้องการการยอมรับ การปฏิบัติจากผู้อื่นโดยใช้อำนาจที่ตนเองรู้สึกว่ามีเหนือกว่า

ความกดดัน (ความผิดหวัง) มีความสัมพันธ์กับการควบคุมตนเอง ในทิศทางบวก โดยความกดดันที่เกิดขึ้นจากความผิดหวังนั้นอาจจะมาจากการที่พลาดความสำเร็จในชีวิตหรือสิ่งที่ตั้งเป้าไว้ โดยจะพยายามพาดตนเองหรือควบคุมตนเองไปสู่เป้าหมายโดยไม่ได้นิ่งนอนใจถึงวิธีการที่ถูกต้องหรือเหมาะสม ซึ่งการควบคุมตนเองนั้นเกิดขึ้นมาจากการอบรมเลี้ยงดู การควบคุมตนเองจะสามารถทำได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับครอบครัว ว่ามีการดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะกระทำผิดได้ด้วย หากโอกาสเอื้ออำนวย แต่ถ้าคนเรามีพลังอำนาจในการควบคุมตนเองมากก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดต่ำ แต่ในทางตรงกันข้ามหากคนเรามีพลังในการควบคุมตนเองน้อยก็มีแนวโน้มสูงที่จะกระทำผิด โดยที่แนวโน้มในการกระทำผิดมิได้ทำให้คนเรากระทำผิดโดยตรง แต่แนวโน้มในการกระทำผิดจะส่งผลต่อการกระทำผิดก็ต่อเมื่อโอกาสในการกระทำผิดเปิดให้หรือเอื้ออำนวยให้ แนวโน้มในการกระทำผิดนี้ Gottfredson และ Hirschi (1990) เห็นว่าสามารถที่จะติดตัวคนเราตลอดไป ยากที่จะเปลี่ยนแปลง (ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี, 2554) ซึ่งจากผลการวิจัยในส่วนนี้มีความน่าสนใจที่ความกดดันที่เกิดจากความผิดหวังนั้นกลับมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับการควบคุมตนเอง แทนที่จะเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งจากแนวคิดของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนตามแนวคิดทฤษฎีการควบคุมตนเองนั้น แนวโน้มการกระทำผิดจะไม่เกิดขึ้นเพียงเฉพาะแต่มีการควบคุมตนเองต่ำ แต่การประสบโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ดังนั้น การควบคุมตนเองที่เกิดขึ้นอาจจะเพียงการควบคุมตนเองเพื่อรอจังหวะโอกาสที่เหมาะสมต่อการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือการกระทำผิด เช่น การรังแกกันในโรงเรียน หากนักเรียนถูกเพื่อนรังแก มีความเครียดเกิดขึ้นจากผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อก็อาจจะกลายเป็นผู้ที่รังแกเสียเอง ซึ่งงานวิจัยที่กล่าวถึงผลกระทบของเหยื่อที่เกิดขึ้นจากการรังแกกันนั้นว่าในอนาคตมีแนวโน้มที่เหยื่อจะกลายเป็นผู้กระทำหรือผู้รังแกไปเสียเองเมื่อสบโอกาสหรือสถานการณ์ที่เอื้ออำนวย โดยการศึกษาของ Saengcharoensap และ Rujiprak (2021) ที่พบว่า บุคคลที่ถูกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มที่จะใช้การกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตเป็นวิธีการตอบโต้สูง ในทำนองเดียวกัน บุคคลที่มีเพื่อนที่มักกลั่นแกล้งผู้อื่นในโลกโซเชียล มีแนวโน้มสูงที่จะเป็นผู้กลั่นแกล้งในโลกออนไลน์

การรังแก (ร่างกาย) มีความสัมพันธ์กับการรังแก (วาจา), การรังแก (สังคม) และการรังแก (ไซเบอร์) ตนเอง ในทิศทางบวก กล่าวคือหากมีการรังแกทางร่างกายเกิดขึ้น มักจะมีการรังแกทางวาจา การรังแกทางสังคม และการรังแกทางไซเบอร์ตามมา การรังแกทางร่างกายเป็นรูปแบบการรังแกประเภทหนึ่งที่ปรากฏในสังคมโรงเรียนเสมอ โดย National Centre Against Bullying (2019) ได้กล่าวถึงการกลั่นแกล้งกันว่ามีกรข่มขู่หลายประเภทซึ่งทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถสัมผัสได้เหมือนกัน แต่การกลั่นแกล้งกันบางอย่างสำหรับบางคนก็สามารถรับรู้และสัมผัสได้ชัดเจน แต่ในขณะที่บางคนอาจจะไม่สามารถรับรู้และสัมผัสได้ชัดเจน เช่นการรังแกทางร่างกายคือการรังแกทางกายภาพ การตบตี เตะ ผลัก

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

หรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย การรังแกทางกายภาพทำให้เกิดความเสียหายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งหากมีการรังแกทางร่างกายเกิดขึ้นมักจะเกิดการรังแกทางวาจา ที่เป็นการใช้คำพูด การเรียกชื่อ การดูหมิ่น การล้อเลียน การข่มขู่ การพูดปรักปรำ หรือการเหยียดผิว หรือการละเมิดทางวาจา ในขณะที่การกลั่นแกล้งด้วยวาจาสามารถเริ่มต้นในแบบที่ไม่เป็นอันตราย แต่ก็สามารถเพิ่มระดับที่เริ่มส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของแต่ละบุคคลได้เช่นกัน ส่วนการรังแกทางสังคมบางครั้งเรียกว่าการข่มขู่ที่ซ่อนเร้น มักจะยอมรับได้ยากและสามารถดำเนินการได้โดยที่ผู้อื่นไม่รู้ตัว การกลั่นแกล้งกันทางสังคมนี้ถูกออกแบบมาเพื่อทำลายชื่อเสียงทางสังคม รวมทั้งการกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มอีกด้วย และส่วนสุดท้าย การรังแกทางไซเบอร์ เมื่อมีการรังแกทางร่างกาย วาจา และสังคม ที่มักจะเกิดขึ้นในโรงเรียน การรังแกทางไซเบอร์จะเป็นจุดเชื่อมต่อเมื่อนักเรียนแต่ละคนมีสื่อโซเชียล เครื่องมือสื่อสารที่สามารถใช้ติดต่อหรือเป็นเครื่องมือการรังแกเพื่อนคนอื่นๆ ได้ต่อหลังจากกลับจากโรงเรียน โดยการรังแกทางไซเบอร์สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สามารถอยู่ในที่สาธารณะหรือเป็นส่วนตัว จะเป็นการขู่มขู่ โพสต์ข้อความพาดพิงหรือเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่อผู้อื่น

การรังแก (วาจา) มีความสัมพันธ์กับการรังแก (สังคม) ในทิศทางบวก การรังแกทางวาจาเป็นรูปแบบของการรังแกกันที่พบมากที่สุดภายในโรงเรียน เช่น พูดล้อเลียน ล้อชื่อ รองลงมาคือ ทางความสัมพันธ์ (เช่น ไม่คบ ตัดออกจากกลุ่ม) ทางร่างกาย และทางสังคมออนไลน์ (Evans et al., 2014) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในครั้งนี้ เมื่อเกิดการรังแกทางวาจาขึ้นมักจะมีการรังแกทางด้านสังคมตามมาด้วย โดยการรังแกทางวาจานั้นสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายและพบบ่อยที่สุด และระดับความรุนแรงก็จะเพิ่มมากขึ้น จากแค่การใช้คำพูดจะพัฒนาต่อกลายเป็นการกีดกันไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มไม่ให้คบกับเพื่อนคนอื่นๆ พัฒนาเป็นการรังแกทางสังคม

และการรังแก (สังคม) มีความสัมพันธ์กับการรังแก (ไซเบอร์) ในทิศทางบวก กล่าวคือเมื่อการรังแกประเภทใดประเภทหนึ่งการขึ้นการรังแกอีกประเภทก็จะเกิดขึ้นตามมา โดยการรังแกทางสังคมนั้น เป็น ลักษณะของการใช้กลุ่มเพื่อนหรือสังคมกดดัน (Peer Pressure) และทำให้บุคคลแยกออกจากกลุ่มอันเป็นผลทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด หรือเสียใจจากการกระทำ ดังกล่าว ตัวอย่าง การโน้มน้าวให้กลุ่มไม่สนใจบุคคลที่ถูกรังแก การหลีกเลี่ยงไม่ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือ การหลบไม่ให้บุคคลเข้ามาสัมพันธ์กับกลุ่ม อันเป็นผลทำให้บุคคลที่ถูกรังแกรู้สึกไร้ตัวตน ไม่มีเพื่อน ไม่มีคนคุย และไม่มีวิถีทางที่จะหลบหนีสถานการณ์ดังกล่าว (สกล วรเจริญศรี, 2559) ซึ่งอาจจะนำไปสู่การรังแกทางไซเบอร์บนแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ ร่วมด้วย ทั้งการตั้งกระทู้พาดพิง การโพสต์คลิปหรือรูปส่วนตัว หรือแม้กระทั่งการจ้องจ้องผู้อื่นออกไปจากทางออนไลน์

โดยสรุปความสัมพันธ์ของการรังแกกันทางไซเบอร์มีความสัมพันธ์กับความกดดันทางสังคมที่เป็นผลมาจากแรงกระตุ้นทางลบ กล่าวคือความกดดันที่เกิดขึ้นมาจากการที่เคยมีประสบการณ์ที่เลวร้ายในชีวิต เหตุการณ์เชิงลบเกิดขึ้นในชีวิตของคนเราก็คงจะยิ่งเพิ่มโอกาสในการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้มากขึ้นเช่นกัน การถูกรังแก การตกเป็นเหยื่อการถูกรังแก มักจะกระทบกระเทือนจิตใจ ได้รับความทุกข์ทรมาน มักจะส่งผลให้เกิดความเครียดหรือความกดดันที่อาจจะแสดงออกมาในรูปแบบของอารมณ์โกรธ และไม่สามารถแสดงออกได้เมื่ออยู่โรงเรียนเนื่องจากผู้ที่ถูกรังแกจะไม่สามารถป้องกันตนเองได้เพราะพลังหรืออำนาจทางสังคมทำให้ถูกรังแก (ปองกมล สุรัตน์, 2561) การที่พฤติกรรมการรังแกทางไซเบอร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความกดดันทางสังคมที่เป็นผลมาจากแรงกระตุ้นทางลบ เนื่องจากการรังแกผ่านโลกไซเบอร์นั้นไม่มีการจำกัดรูปแบบพฤติกรรมหรืออุปกรณ์ที่ใช้ (Patchin & Hinduja, 2012) ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีพลังกำลังหรืออำนาจทางสังคมที่เหนือกว่าเหมือนการรังแกที่เจอตัวต่อตัว (Face to Face) แต่ใช้การสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ทั้งยังสามารถทำได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดเวลา สถานที่ ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างในระยะเวลาอันรวดเร็ว นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยเปราะบางต่อความเครียด ความกดดัน อาจขาดวุฒิภาวะในการจัดการความเครียดหรือความกดดันอย่างเหมาะสม (ปองกมล สุรัตน์, 2561) ประกอบกับการเข้าถึงหรือการใช้ช่องทางไซเบอร์สามารถตอบสนองได้ทันที จึงยิ่งส่งผลให้ขาดการยับยั้งง่ายกว่าการรังแกกันในรูปแบบปกติ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรังแกกันไม่เพียงแต่เกิดผลกระทบกับผู้ที่ตกเป็นเหยื่อที่ได้รับผลกระทบทางจิตใจ ร่างกาย เกิดความหวาดกลัว โดดเดี่ยว เสียสมาธิในการเรียน ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตในด้านอื่นๆ ตามมา ไม่เพียงแต่ผลกระทบ

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

ต่อผู้ถูกรังแก แต่ผลกระทบนั้นเกิดขึ้นกับฝ่ายที่เป็นผู้รังแกอีกด้วย เนื่องจากการแสดงออกทางพฤติกรรมที่มีความรุนแรงนั้นเป็นผลอย่างมาจากการขาดความสามารถในการจัดการปัญหาและความเครียดของวัยรุ่นที่เป็นวัยเปลี่ยนผ่าน จากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ (ปองกมล สุรัตน์, 2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยี การสื่อสารก้าวหน้ามากขึ้น เยาวชนในวัยนี้ที่เกิดและเติบโตมากับเทคโนโลยีเหล่านี้ จะเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะต้องเจอกับปัญหาการรังแกกันมากขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยจำแนกเป็น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) กระทรวงศึกษาธิการ ควรกำหนดนโยบาย และมีการวางแผนงานในด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในรูปแบบเฉพาะราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเชิงลึกของครอบครัวของเด็กนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญเพื่อที่จะให้ทราบถึงพื้นฐานของการใช้ความกดดันที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางลบ (Presentation of negative stimuli) เช่น การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก มาพิจารณาคัดกรองเด็กนักเรียน เพื่อให้การช่วยเหลือที่ถูกต้อง

1.2) โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดการตรวจเยี่ยมบ้านและครอบครัวเด็กนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดเทอมละ 2 ครั้งเป็นอย่างต่ำ เพื่อสำรวจบริบทของครอบครัว ทั้งนี้เป็นมาตรการเชิงรุกในการป้องกันปัญหาการรังแกกันในบริบทครอบครัว และโรงเรียน

1.3) คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งสมาคมผู้ปกครอง ครู มีการบูรณาการร่วมกันในการช่วยเหลือ เชิงการเฝ้าระวัง พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักเรียน การสอดส่องพฤติกรรมที่จะนำมาสู่ ความกดดันที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางลบ (Presentation of negative stimuli) ของตัวนักเรียนเอง เช่น การถูกรังแกอย่างบ่อยครั้ง การแสดงออกอารมณ์ที่ไม่มั่นคง เช่น ความโกรธ หรือการถูกกระทบกระเทือนจิตใจ มีความผิดปกติของบุคลิกภาพอย่างชัดเจน โดยการให้ความช่วยเหลืออย่างบูรณาการนี้อาจจะอยู่ในรูปแบบของการส่งเสริมทางด้านสุขภาพจิต การตรวจคัดกรองสภาพจิตใจ เป็นต้น

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1) ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับตัวนักเรียน ควรสอดส่อง ชี้แนะ และเข้มงวดกับ พฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกกันของนักเรียนให้มากขึ้นยังเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ยังจะเป็นการปู พื้นฐานในระยะยาวให้เกิดการเฝ้าระวังและป้องกันผลเสียอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2) ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ควรได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างยิ่งในหลักจิตวิทยาวัยรุ่น พฤติกรรม เบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบัน ตลอดจนการเรียนรู้เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการเข้าถึง เข้าใจ จะช่วยลด ช่องว่างระหว่างวัย ไม่ก่อให้เกิดการเร่งกระตุ้นให้เกิดความกดดันทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางลบขึ้นได้

2.3) บิดา มารดา และผู้ปกครอง ต้องทำความเข้าใจ และตระหนักถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ความรักความอบอุ่นใน ครอบครัว การบ่มเพาะให้เด็กและเยาวชนเป็นเด็กที่มีอารมณ์ดีมีความสุข การปรับประคับประคองครอบครัว เพื่อคงไว้ให้ ลูกหลานในครอบครัว มีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจและร่างกาย เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทว.) ผ่านโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (PHD/0025/2560)

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สุภาราย. (2564). *ทักษะครูกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ยุคใหม่*. สืบค้นจาก www.educathai.com/knowledge/articles/372.
- กรมสุขภาพจิต. (2562). *กลั่นแกล้ง/รังแก (Bullying) ในโรงเรียนไม่ใช่เรื่องล้อเล่น*. สืบค้นจาก www.prdmh.com/component/content/article/105-สาระน่ารู้/193-กลั่นแกล้ง-รังแก-bullying-ในโรงเรียน-ไม่ใช่เรื่องล้อเล่น.htm?Itemid=437.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *รายงานสถิติทางการศึกษา*. สืบค้นจาก <http://203.159.241.180/2022/wp-content/uploads/2022/07/statistics-563e-Book.pdf>.
- ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี. (2554). *ทฤษฎีอาชญาวิทยาร่วมสมัยกับการวิจัยทางด้านอาชญาวิทยาในปัจจุบัน*. นนทบุรี: หิชนพการพิมพ์.
- ธานี ชัยวัฒน์, จุลเวทย์ นิจถาวร และ นิชาภัทร ไม้งาม. (2561). *รายงานผลการศึกษาระดับมัธยมศึกษา: โครงการกลั่นแกล้งกันของเด็กในระดับชั้นมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมและธุรกิจ.
- ปองกมล สุรัตน์. (2561). *การรังแกผ่านโลกโซเชียลในมิติสังคมวัฒนธรรม: กรณีศึกษาเยาวชนไทยเจนเอเรชั่น Z*. การค้นคว้าอิสระ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2558). *เมื่อเด็กถูกเพื่อนรังแกในโรงเรียน...ผู้ใหญ่จะช่วยเหลืออย่างไร?* สืบค้นจาก www.thaichildrights.org/articles/article-violence/เมื่อเด็กถูกเพื่อนรังแก/#:~:text=แสดงความเห็นอกเห็นใจ,อีกจะบอกครู%20เป็นต้น.
- สกล วรเจริญศรี. (2559). การข่มเหงรังแก. *วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์*, 51(1), 13-20.
- สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. (2561). *คู่มือปฏิบัติสำหรับการดำเนินการป้องกันและจัดการการรังแกกันในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: บียอนด์ พับลิชชิง.
- สุรพล กาญจนะจินตรา. (2549). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2561). *คู่มือปฏิบัติสำหรับการดำเนินการป้องกันและจัดการการรังแกกันในโรงเรียน*. สืบค้นจาก <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/files/66/คู่มือป้องกันการรังแกกันในโรงเรียน.pdf>.
- Carney, A., & Merrell, K. (2001). Bullying in schools: Perspectives on understanding and preventing an international problem. *School Psychology International*, 22(3), 364-382.
- Cullen, F., & Agnew, R. (2003). *Criminological Theory: Past to Present Essential Readings*. 2nd ed. California: Roxbury Press.
- Evans, C., Fraser, M., & Cotter, K. (2014). The effectiveness of school-based bullying prevention programs: A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 19(5), 532-544.
- Gottfredson, M., & Hirschi, T. (1990). *A General Theory of Crime*. California: Stanford University Press.
- Kalliotus, P. (2000). Bullying as a special case of aggression: procedures for cross-cultural assessment. *School Psychology International*, 21(1), 47-64.
- National Centre Against Bullying. (2019). *Types of bullying*. Retrieved from www.ncab.org.au/bullying-advice/bullying-for-parents/types-of-bullying/.
- National Center for Injury Prevention and Control. (2017). *Youth Violence*. Retrieved from www.cdc.gov/violenceprevention/youthviolence/index.html.

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2565)

Patchin, J., & Hinduja, S. (2012). *Cyberbullying Prevention and Response: Expert Perspectives*. Oxford: Routledge.

Saengcharoensap, K., & Rujiprak, V. (2021). Cyberbullying Among University Students in Thailand. *Thammasat Review*, 24(2), 41-58.

Shelley, J. (2000). *Criminology*. 3rd ed. California: Wadsworth Thomason Learning.

Siegel, L. (2000). *Criminology*. 7th ed. California: Wadsworth Thomason Learning.

Sullivan, K. (2000). *The anti-bullying handbook*. Auckland: Oxford University Press.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2022 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).